

Markku Virolaisen 17.6.2014 pitämä puhe Johannes Virolaisen muistomerkillä Yläsommeessa

Hyvät sukulaiset, hyvät Nuorisoseuralaiset, hyvät matkakumppanit.

Tänään muistelemme kahta asiaa. Tänään on kulunut tasan 70 vuotta toisesta evakkoon lähdöstä ja toisena muisteltavana asiana on sukuseuramme kunniapuheenjohtajan Johannes Virolaisen syntymän satavuotisjuhluvuosi.

Aloitan Johanneksesta .

Sata vuotta sitten, tammikuun 31.päivänä 1914, silloisen Venäjän keisarin, Nikolai II:n, hallitsemassa Suomen suuriruhtinaskunnassa, kiersi näillä kylillä tieto että tuolla taustalla silloin sijainneeseen Myllymäen taloon oli syntynyt Paavo ja Anna Virolaiselle kolmas poika, joka myöhemmin kasteessa sai nimen Johannes.

Yläsommeessa vietetyn maalaispojan lapsuuden jälkeen hänellä oli kesään 1924 mennessä takanaan neljä vuotta kierto-koulua, jonka jälkeen, Johanneksen omien sanojen mukaan, ” Isä päätti lähettää minut oppikouluun äidin vastustuksesta huolimatta, koska Äidin mielestä siellä tulee vain ylpeäksi ja alkaa vierastaa ja jopa häpeillä meitä”

Maalaispoika oppikoulussa oli silloin vielä melko harvinainen ilmestys. Tämä näkyy myös Viipurin lyseon IIB luokan luokkakuvassa, jossa Johannes seisoo tomerana selvästi useita numeroita liian suurissa talonpojan saappaissaan, kuvan muiden poikien ollessa enemmän tai vähemmän hienoissa nauhavartisissa kengissänsä.

Syksyllä 1924 Viipurissa alkanut koulunkäynti päättyi vuonna 1932, kun hän kirjoitti sukunsa ja kotikylänsä ensimmäiseksi ylioppilaaksi.

Heti sen jälkeen tuli kutsu armeijaan. Palvelukseen hän astui heinäkuussa 1932

Johannes suoritti asevelvollisuutensa Raskaassa Tykistörykmentissä Viipurissa.

Varsin lyhyen alokasajan jälkeen hän aloitti elokuussa 1932 aliupseerikoulun Viipurissa ja jo syyskuussa RUK:n. Johannes palasi elokuun lopussa 1933 siviiliin vänrikkinä.

Armeijan jälkeen hän aloitti korkeakouluopinnot Helsingin yliopistossa maa- ja metsätaloustieteellisessä tiedekunnassa syksyllä 1933.

Viiden vuoden kuluttua hän valmistui maa- ja metsätaloustieteitten kandidaatiksi keväällä 1938 ja agronomiksi vielä saman vuoden syksyllä.

Akateeminen ura näytti silloin olleen Johanneksen lähtömerkiksi. Hän tuli onni-

keluaikanaan Kannaksen pienviljelmillä tutkimuksia, joiden pohjalta hän julkaisi tieteellisiä artikkeleita ja kävi eri puolilla maata erilaisissa kesätöissä, kuten Huittisten osuusmeijeri-osakeyhtiössä voin ja juuston valmistuksessa tai Immolan kartanossa Ruokolahdella. Työtodistukset olivat hyviä. Johannes oli erityisen hyvä lypsäjä, sillä lausuntojen mukaan hän ” pystyi lypsyssäkin samanlaisiin tuloksiin kuin vakituiset karjanhoitajat ja peltotöissä hän suorastaan hakkasi vakituiset peltomiehet ”

Valmistumisensa jälkeen Johannes toimi Helsingin yliopistossa ja Teknillisessä Korkeakoulussa maanviljelysopin assistenttina. Samanaikaisesti hän oli valtioneuvoston asettaman pienviljelyskomitean tutkijanaja apulaissihteerinä.

Sota muutti hänen, niin kuin monien muidenkin, suunnitelmia akateemisesta urasta, Työ pienviljelyskomiteassa komiteassa päättyi syksyllä 1939 ja samalla tuli käsky Viipurin kansanhuoltopiirin toimistonjohtajaksi, jona hän toimi koko talvisodan alan aina kesäkuuhun 1940 saakka.

Siirtoväen asutustehtävät jatkuivat välirauhan aikana, kun hänet määrättiin kesällä 1940 maatalousministeriön asutusasiainosaston neuvottelukunnan jäseneksi.

Virolainen osallistui keskeisesti pika-asutuslain täytäntöönpanoon, jolla kesäkuussa 1940 vahvistetun lain turvin perustettiin 39 000 uutta tilaa ja joille joihin tarvittiin 3 10 000 hehtaaria viljeltyä maata.

Välirauhan aikana Johannes jatkoi tutkimustyötään apurahan turvin. Hän halusi myös laajentaa näkemyksiään ja haki maaliskuussa 1941 apurahaa voidakseen opiskella Königsbergin ja Berliinin yliopistoissa koko syyslukukauden 1941

Kesäkuussa 1941 puhjennut sota Saksan ja Neuvostoliiton välillä muutti kuitenkin suunnitelmat opiskella Saksassa.

Suomi joutui mukaan uuteen sotaan.

Johannes joutui palvelukseen määräämisen jälkeen kesäkuussa 1941 Päämajaan siirtoväen huollon edustajaksi ja edelleen heinäkuussa 1941 hyökkäysvaiheen alettua sotilashallinto-osaston väestösiirtotoimiston päälliköksi päämajaan.

Seuraavana vuonna Virolainen nimettiin palautetun alueen neuvottelukunnan toimistopäälliköksi. Neuvottelukunnan tehtävänä oli organisoida jatkosodan alussa takaisin vallatun Karjalan jälleenrakennus ja -asutustyöt. Tehtävä onnistui niin hyvin että toukokuussa 1944 282 000 ihmistä oli

kaikkiaan n. 70% evakoista oli palannut Karjalaan.

Paluu ei kuitenkaan ollut kovin pysyvä. Suomen hallitus torjui keväällä 1944 rauhantunnustelut Moskovan kanssa. Tähän Neuvostoliitto vastasi 9.6. aloittamalla suurhyökkäyksen Kannaksella.

Hyökkäyksen alkaessa kesäkuussa 1944 siviilien evakuoinnille Karjalasta tuli kiire.

Silloiset Karjalan kannaksen evakuointisuunnitelmat lähtivät siitä, että Viipurin suojeluskuntapiirin I-II vyöhykkeiden kuntien väestön, karjan ja tärkeimmän materiaalin evakuointiin tarvittiin 27 vuorokautta edellyttäen, että kaikki sujuisi laskelmien mukaan ja kuljetusvälineitä oli riittävästi.

Todellisuus evakuoinnissa oli paikoin pahempi kuin pahinkaan suunnitelmien vaihtoehto. Vihollisen hyökkäyksestä aiheutunut puolustuksen sortuminen kaatoi kaikki evakuointiaikataulut. Yhteydet katkesivat. Junien käyttö oli epävarmaa. Radat olivat paikoin poikki eikä autoja riittänyt. Pääosa junista kuljetti joukkoja Itä-Karjalasta Kannakselle eikä paluujunia saanut käyttää evakuointiin, koska kuormaukset ja purkamiset olisivat vieneet liikaa aikaa. Karjalan kannaksen väestön toinen lähtö tapahtui vielä nopeammin kuin ensimmäinen. Yleinen koko Kannaksen evakuointikäsky annettiin 18.6. Tilannetta helpotti nyt se, että pako tapahtui kesällä.

Evakoiden oli taas lähdettävä matkaan jalan ja hevoskärryillä. Karjalan kannaksen siviilit pääsivät kuitenkin vetäytymään taistelujen alta turvaan. Kesä-heinäkuun aikana kannakselta siirrettiin 258 882 henkeä ja 150 000 pöytä karjaa.

Tänään tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä kun toinen evakkomatka Yläsommeesta alkoi, Heikki Hyrkkö kertoo siitä omakoh- taisten kokemustensa kautta lisää.

Heti välirauhan jälkeen Virolainen määrättiin sisäasiainministeriön siirtoväenasiain osaston osastopäällikön ylimääräiseen toimeen. Tässä tehtävässä hän jatkoi vuoteen 1948 asti, jonka jälkeen politiikka vei miehen kokonaan.

Tiivistetysti voidaan sanoa että 25-vuotias Johannes Virolainen evakoi Karjalaa vuonna 1939, jälleenrakensi sitä 1941-1944 ja evakoi uudelleen 30-vuotiaana.

Sodan jälkeen Johannes siirtyi sisäasiainministeriöön ja siellä siirtoväen

Virolaisen Sukuseuran kotiseutumatka 16.-18.6.2014

Virolaisen sukuseuran ja Yläsommeeen-Porlammien nuorisoseuran yhteinen kotiseutumatka tehtiin Viipuriin ja kotikyliin 16.-18.6.2014 viidenkymmenen osallistujan voimin. Matkanjohtajamme oli Yläsommeeen-Porlammien nuorisoseura Oksan puheenjohtaja, Eero Kunttu. Sotahistorialliseksi asiantuntijaksi saimme sukuseuramme jäsenen, everstiluutnantti Juha Myyryläisen ja autonkuljettajaksi Teuvo Tikan. Matkalaisten ikäjakautuma asettui välille 12 – 86 vuotta. Seitsemänkymmentä vuotta sitten kymmenkunta meistä aloitti evakkomatkan Porlammista tai Yläsommeeesta 17.6.1944

Rajamuodollisuudet Suomen ja Venäjän puolella sujuivat nopeasti. Pitkään ja syvästi paneutuen Venäjän rajavartijat ihmettelivät Juha Myyryläisen isoissa lieriöissä olevia v. 1944 sotilaallisista tapahtumista kertovia karttoja. Niissä oli erivärisiä hyökkäysnuolia, joukkojen taktisia merkkejä, joukkojen johtajien nimiä jne. Nuoria rajasotilaita taisi kiinnostaa suomalainen versio sotahistoriasta 70 vuoden takaa.

Suuntasimme rajalta Viipurin ohitustien kautta tutustumaan Talin taistelumaastoihin ja – tapahtumiin. Talista jatkoimme Portinhoikan ja Ihantalan kautta majoituspaikkaamme hotelli Druzhbaan.

Tiistaina tuli kuluneeksi tasan 70 vuotta viimeisestä evakkoon lähdöstä. Lähdimme Porlammien ja Yläsommeeen suuntaan Kämärän aseman kautta. Ajoimme Kamenkan varuskunnan ohi ja sen ampuma-alueen liepeiltä Summan kylään. Tutustuimme Summan kylän taisteluihin. Kävimme Kenttähautausmaalla, johon on haudattu 204 tuntematonta sankarivainajaa.

Jatkoimme matkaa. Ohitimme mm Tikkalan, Hörkön ja Kajjalan kylät. Tien oikealla puolella virtaa Rokkalan joki. Puoli kahden aikaan saavuimme Johannekseen, jossa söimme hotelli Lokissa maittavan keittolounaan. Useimmat tunnistivat keiton kanakeitoksi.

Tutustuminen kotikyliin alkoi käynnillä Porlammissa. Siirtyessämme sieltä Yläsommeeeseen, kävimme katsomassa Porlammien motin muistomerkin.

Matkan aikana Heikki Hyrkkö, joka oli evakkomatkan aikana 14 vuotias, kertoi evakko-taipaleestaan mm seuraavaa: ”Kun lähdimme varsin sekavassa tilanteessa evakkomatalle Yläsommeeesta 17.6. ei mitään erityistä lähtökäskyä tullut. Taloista asukkaat vain lähtivät, seuraten naapureiden esimerkkiä. Ensimmäiset lähtivät aikaisin aamulla ja viimeiset 3-4 aikaan iltapäivällä. Venäläiset sotilaat olivat tuolloin jo noin 10 km päässä Rokkalanjoella. Viimeinen lähtijä oli tietävästi emäntä, joka ei lähtenyt muiden mukana kodistaan 17. päivä, koska hänen piti vielä paistaa leipää. Seuraavana päivänä sotilaat nostivat hänet kärkeille ja heittivät vielä uuniluudan mukaan. Evakkolaiset joutuivat melkein keskelle taisteluita. Ylhäällä taivaalla käytiin ilmataisteluita ja ammunnan ääniä, räjähtelyitä kuului matkan aikana, hyvinkin läheltä. Kukaan ei tietävästi haavoittunut taisteluiden takia.

Matkat. Päivämatkat olivat keskimäärin n 25-30km mittaisia.

Meidän matkallamme oli kymmenkunta v 1944 evakkotaipaleella mukana ollut. Nuorin evakkoon lähtijä Yläsommeeesta oli Pirkko Vahvelainen, 9 kk. Vanhimmat evakkolaiset, jotka nyt 70 v myöhemmin olivat mukana, olivat 16–17 vuotiaita. Tavoitteeksi evakoille oli kerrottu Kullaa, jonne piti mennä Ulvilan aseman kautta. Evakkoväen jono venyi noin 15 km mittaiseksi. Eri asemilta sitten päästiin osin junilla jatkamaan matkaa. Viimeiset evakkolaiset pääsivät vasta Lahdesta Ulvilan suuntaan lähtevään junaan. 17./18. välinen yö oltiin Talin ja Kärstilänjärven maisemissa. Matkan aikana pienemmät kotieläimet oli pakko jättää oman onnensa nojaan. Yleensä vain lehmät ja hevoset saatiin kuljetettua perille.”

Me kokoontuimme Yläsommeeeseen Johannes Virolaisen muistomerkin kohdalle, missä sukuseuramme puheenjohtaja Markku Virolainen kertoi sukuseuramme vahvan vaikuttajan elämästä, mittavasta valtiomiesurasta ja toiminnasta karjalaisuuden puolestapuhujana. Markku Virolainen ja Pirkko Vahvelainen laskivat kukkakimpun valtioneuvoksen muistolaatalle. Perinteisen tavan mukaan lauloimme Karjalaisten laulun muistomerkillä. Tämän jälkeen matkalaiset hajaantuivat eri suuntiin, katsomaan ja muistelemaan omia, vanhempiensa, isovanhempiensa tai muiden sukulaisten asuinpaikkoja.

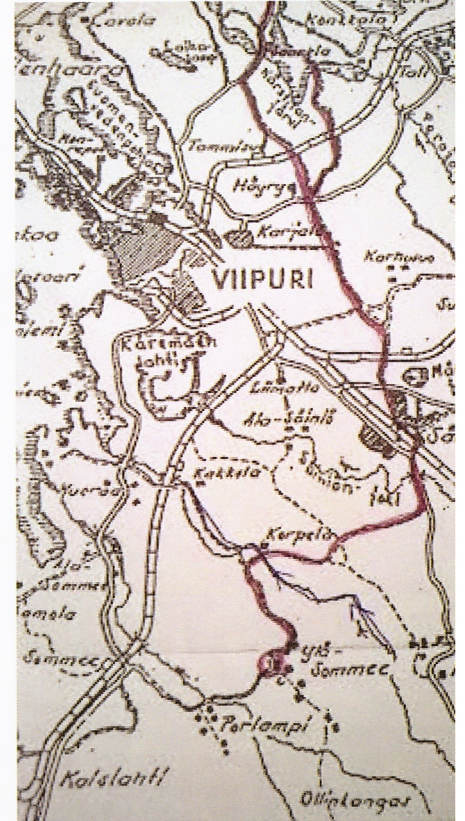
Yläsommeeesta matka suuntautui Kakolan kartanon kautta kohti Viipuria. Reitin varrella Heikki Hyrkkö kertoi vielä evakkomatkan eri vaihteista. Markku Virolainen ja Eero Kunttu laskivat vielä kukat Rauhanmaan hautausmaan muistomerkille.

Matkamme viimeisenä päivänä suuntasimme aamiaisen jälkeen Juusteeninkadulle, jossa pysähdyimme laskemaan kukat sankarihautalle. Toimituksen suoritti Olavi Sassi, jonka isä, Joonas Sassi, oli kaatunut joulukuun 1941 taisteluissa ja haudattu kyseiselle sankarihautalle. Haudalla lauloimme Kuullos pyhä vala-laulun ensimmäisen säkeistön.

Seuraava kohde oli Alvar Aallon kirjasto, jonka on restauroitu v. 2011–2013. Paikallinen opas Marina, tulkkiinaan Tatjana Shumilina kertoi kirjaston kunnostuksesta ja nykyisestä toiminnasta. Upeassa kunnossa on kirjasto tällä hetkellä.

Torin reunan hotelli Victorian seisova pöytä ravitsi meidät sopivasti. Aikaa jäi vielä ostosten tekemiseen kauppahallista. Bussi vei meidät Patterinmäelle, jossa Juha Myyryläinen kertoi eversti Kempin johtaman prikaatin taisteluista ja Viipurin menetyksestä 20.6.1944. Patterinmäeltä siirryimme Kivisillan salmelle. Siellä saimme vielä kuulla venäläisten hyökkäyksen pysäyttämistä kesällä 1944.

Täältä matkamme jatkui Saimaan kanavan kauniin vuokra-alueen kautta Suomen puolelle Nuija-maan raja-asemalle ja edelleen Haminan ja Helsingin kautta Lohjalle.

KUVA evakkoreitin alkutaipaleesta Heikki Hyrkkö

josta erityinen kiitos matkanjohtajalle Eero Kuntulle. Hän onkin varsinainen matkaveteraani, koska hän arveli tehneensä itärajan taakse kaikkiaan yli 200 matkaa. Kiitokseksi myös muille matkan onnistumiseen vaikuttaneille henkilöille. Muutama henkilö jäi vielä jonoon odottamaan uutta reissua, koska bussiimme ei useampia henkilöitä tällä erää mahtunut.

Virolaisen sukuseuran puolesta Pekka Hämäläinen

Virolaisen Sukuseuran sukukokous pidetään lauantaina, 11.7.2015 Helsingissä, Suomenlinnan Upseerikerholla klo 12:00 alkaen.

Olethan muistanut ilmoittautua Pekka Hämäläiselle puh nro 0400 200 012 tai s-posti pekka.j.hamalainen@gmail.com tai Raija Joutsenolle puh nro 040-5067851, s-posti raija.joutseno@gmail.com

Pirkko Vahvelainen muistelee kotikylämatkalla kesäkuussa 2014 Johannes Virolaisen syntymästä 100 vuotta

Yläsommeen-Porlammin nuorisoseura ja Virolaisen sukuseura tekivät kesäkuun puolivälissä yhteisen muistelumatkan kotikyliin Kannakselle; Yläsommeeseen ja Porlampiin. Tänä vuonna meillä oli kaksin kappalein hyviä syitä muisteluun ja juhlintaan. Nyt, 17. kesäkuuta oli kulunut 70 vuotta siitä, kun kotikylät sodan melskeissä lopullisesti jätettiin.

Tänä vuonna on myös kulunut tasan 100 vuotta Virolaisen sukuseuran perustajajäsenen ja kunniapuheenjohtajan Johannes Virolaisen syntymästä. Johannes osallistui sukuseuran toimintaan aktiivisesti ja meillä lähes kaikilla vähän iäkkäämmillä sukuseuralaisilla on lämpimät muistot hänestä.

Virolaisen sukuseuran puheenjohtajana Johannes oli ihan seuran alkuajoista aina vuoteen 1993 asti. Hänellä riitti uusia ideoita niin sukuseuran kuin koko entisen kotikylän yhteisten asioiden kehittämiseen. Muistan miten kokouksissa olivat miehet usein enemmän äänessä ja niinpä Johanneksella oli tapana kysäistä: "Mitäs tyttöt on täst asiast mieltä?" Siinä meitä oli tyttöjä noin 50-vuotiaista yli 80-vuotiaisiin. Kukaan ei pannut pahakseen "tytöttelyä". Meistä se tuntui vain kotoisalta.

LAPSUUDEN AIKA

Johannes syntyi Paakkasen kantatalossa Yläsommeen keskikylällä tammikuun viimeisenä päivänä vuonna 1914. Vielä saman vuoden aikana hänen isänsä Paavo Virolaisen perhe muutti omaan taloon Yläsommeen Myllymäelle. Tarina kertoo, että Johanneksen äiti Anna-Lydia oli erityisen iloinen muutosta. Hän oli toivonut omaan taloon pääsemistä jo pidempään. Elämä niinkin laajassa suurperheessä oli vaatinut useinkin joustavuutta.

Virolaisen suurperheen hajoaminen oli alkanut jo muutamaan vuotta aikaisemmin. Veljekset Matti ja Aatami Virolainen lähtivät suurperheestä vuonna 1905. Matti ja Aatami olivat Johanneksen isän serkkuja, joten Virolaisen suurperhe oli todellakin paisunut jo melkoisen laajaksi.

Johannes ei näin ihan kerennyt kasvaa ja varttua varsinaisessa suurperheessä, mutta elämisen tyyli jatkui kuitenkin ennallaan. Suurperheen serkut olivat ihan naapurissa. Heidän kanssaan oltiin edelleen paljon tekemisissä. Ja Yläsommeessa oli voimassa vanha sääntö, jonka mukaan "koko kylä kasvatti lapset". Lapset kasvatettiin kyläläisiksi, koko kyläyhteisön jäseniksi.

Ihan Johanneksen varhaislapsuuden aikaan sattui maailmassa suuria poliittisia muutoksia. Jo hänen syntymävuonnaan heinäkuussa 1914 syttyi ensimmäinen maailmansota. Kun Johannes oli 4-vuotias, vuonna 1918 Suomi joutui kansalaissotaan. Siltä ajalta hänellä oli muistissaan tapahtuma Yläsommeen kylältä ja hänen kotitaltaan Myllymäeltä. Tätä tapahtumaa hän mielellään vanhanakin muisteli. Yhtenä päivänä alkuvuodesta 1918 ryhmä punaisia tuli värväysmatkaltaan Yläsommeeseen. Heillä oli mukanaan naapurikylästä pakko-otettu lehmä; valmiiksi teurastettu, puhdistettu ja paloiteltu. Nyt he päättivät Yläsommeessa, Paavo Virolaisen saunan muuripadassa,

ikäinen, että seurasi silmä tarkkana mitä saunassa tapahtui. Sopan keittäjät antoivat hänen olla mukana ja kun soppa oli valmistettu, kehottivat: "Tule poika me kans tän syömään." Ja Johannes muisti menneensä ja kertoi, että "Nii hyvää lihasoppaa en olt syönt ennen enkä oo syönt sen jälkeekää."

MUISTOJUHLIA

Tänä vuonna olemme muistaneet ja juhlinneet Johanneksen elämää monin eri tavoin. Hänen syntymäpäivänään 31. tammikuuta eduskunnassa järjestettiin juhlaistunto ja juhlaseminaari. Niihin oli kutsuttu Johanneksen Elsa-sisaren poika perheineen ja Kirsti-sisaren lapset perheineen sekä Virolaisen sukuseuran edustajat. Samana iltana juhlat jatkuivat vielä kansalaispäivällisillä Karjala-talolla.

Lohjalla Lohjan Karjalaseura oli järjestänyt samana päivänä juhlahetken Johannes ja Kyllikki Virolaisen haudalla ja Johanneksen muistomerkillä Kirkkokentällä. Muistokukat laskettiin Lohjan kaupungin, Lohjan Karjalaseuran, Keskustan Uudenmaan piiriin, Keskustanuorten ja Yläsommeen-Porlammin Nuorisoseuran puolesta.

Keskustan Uudenmaan piiri järjesti vielä maaliskuussa Lohjalla Laurentiussalisessa hyvin vaikuttavan tilaisuuden. Juhlassa esiintyi kolme erinomaista keskustalaista puhujaa; Seppo Kääriäinen, Marjatta Väänänen ja Matti Vanhanen. Kuulimme värikkäitä aikalaismuistoja Johanneksen elämästä ja työstä. Laurentiussali oli ääriään myöten täynnä kuulijoita, joita kahvihetken aikana kilvan kertoilivat omakohtaisia, hauskoja kokemuksiaan Johanneksestä.

Meidän Virolaisen sukuseuralaisten

ja Yläsommeen-Porlammin nuorisoseuralaisten osalta Johannes Virolaisen syntymä 100-vuotisjuhla huipentui nyt kotikylämatkalla Yläsommeessa. Pidimme piene koskettavan muistojuhlan Johannekse muistomerkillä vanhan Yläsommeen kylätien varrella. Muistelimme sekä Johannesta että dramaattista viimeistä lähtöämme tasa 70 vuotta sitten.

KESÄKUUN 1944 TAPAHTUMAT

Kesäkuussa 1944 Johanneksen toimipaikka oli Viipurissa. Hän oli armeijasta lomautettuna johtamassa palautetun alueen maatilatalouden jälleenrakennustyötä. Vaikka hän ei enää Yläsommeessa asunut, hän kanto edelleen huolta oman kotikylän väestä. Hän kertoi myöhemmin kesäkuun 1944 viimeisestä käynnistään Yläsommeessa. Koko kylä oli tyhjentynyt asukkaista 17. kesäkuuta. Johannes ja pari muuta ihmistä hänen toimistossaan olivat tulleet kylään 18. kesäkuuta ja löytäneet kylän täysin aution. Tämä viimeinen käynti kotikylässä oli syynyt lujasti Johanneksen mieleen.

Johannes Virolaisen elämä muotoutui vuosien myötä valtakunnan tason vaikuttajaksi ja hän toimi tärkeissä koko isämaamme vaikuttaneissa tehtävissä. Hän kuitenkin pystyi säilyttämään loppuun asti aidoon, rehelliseen yläsommeelaisuuteen johon oli lapsena kasvanut ja johon hän kokoi elämänsä ajan pohjimmiltaan samaistua. Tämä ominaisuus hänessä oli arvokas ja ainutlaatuinen.

Me Virolaisen sukuseuralaiset olemme ylpeitä kunniapuheenjohtajastamme ja kiitollisia häneltä saamastamme opetuksesta ja tuesta.

Onks siul täs tuttui?

Jos sinulla on hallussasi vanhoja valokuvia, niitä olisi hienoa saada tänne Paakkase sanomiin muidenkin nähtäväksi. Erityisen tärkeää ja hienoa olisi, jos voisit kerätä sukuvanhimmilta edustajilta vielä tietoja vanhoista valokuvista.

Sukuseuran hallitus ja Paakkasten sanomien toimitus ottavat ilolla vastaan valokuvia sukuseuran arkistoihin.

Pekka Hämäläinen, puhelin 0400 200 012, osoite Säästäjänkatu 11 F 36 33840 Tampere ja sähköposti pekka.j.hamalainen@gmail.com **Paakkasen Sanomien toimitus kiittää!**

Onks siul täs tuttui...

Alla on koulukuva, joka on Yläsommeesta v 1929. Siinä on varmaan monelle sukulaisia. Tämä kuva on ainakin Pertti Kuntun hallussa. Hän on merkinnyt nimet ym tiedot Sakari Virolaisen kanssa.

Yläsommen yläkansakoulu syksyllä 1929 luokat 3 ja 4.

Kuvassa eturivissä vasemmalta oikealle ovat: Tauno Jaatinen 1919, Hilikka Salo Korpelasta, Sirkka Järveläinen (Laukkarinen) 1917, Aune Kunttu (Laaksonen) 1918, Martta Tupola (Juvonen) 1918, Helvi Repo (Hujanen) 1917, Katri Virolainen (Mattila) 1918, Kerttu Uronen 1918, Aili Jaatinen (Kankaanpää) 1917, Aune Järveläinen (Vahe) 1918, Vappu Virolainen (Uronen) 1918 ja Toivo Lindström 1918.

Takarivissä vasemmalta oikealle ovat: Heikki Salo Korpelasta, Kalervo Hottinen 1916, Viljo Uronen 1916, Matti Uronen 1917, Erkk Hanninen 1916, Väinö Tiippana 1916, Eino Nikkola 1917, Matti Hyrkkö 1917, Seppo Kähkönen Korpelasta, Toivo Pulliainen 1917, Matt Hakulinen 1918, Aimo Nupponen Korpelasta, Arvo Kunttu 1918 ja Toivo Kilpiäinen 1918.

JATKOA ETUSIVULTA...

osaston päällikkönä johti karjalaisten asuttamista Kanta-Suomen alueelle. Työssään hän saavutti karjalaisten laajan luottamuksen ja siirtokarjalaiset valitsivat hänet edustajakseen vuoden 1945 eduskuntavaaleissa.

Tuon jälkeinen poliittinen ura onkin sitten lähes vertaansa vailla Suomalaisessa politiikassa. Hän oli kansanedustajana 42 vuotta ministerinä 6 169 päivää eli pitempään kuin mukaan muu. Silti hän ehti pitkällä urallaan jopa pudota kerran eduskunnasta, mutta se onkin sitten jo Kiplingin sanoin kokonaan toinen tarina.

Pelkkään poliittiseen uraan ei Johannes kuitenkaan tyytynyt. Hän kirjoitti elinaikanaan lukuisan määrän kirjoja ja oli keskeisenä tekijänä mm. Nuoris- ja sukuseuramme tuottamissa muistelmateoksissa. Tämä esitykseni perustuukin kokonaan hänen omiin ja aikalaistensa kirjallisiin kirjoituksiin. Vähemmän tunnettua lienee sen sijaan hänen uransa 90-luvulla levylaulajana.

Johanneksesta puhuttaessa ei pidä unohtaa Karjalan asiaa ja karjalaisuutta. Täältä Yläsommen kylästä lähteneenä muisti aina juurensa. Karjalaisuus näkyi kaikessa hänen toiminnassaan. Johannes puolusti tarmokkaasti siirtolaisten oikeuksia uusilla asuinsijoilla ja toimi monissa asioissa heidän luottomiehensä. Hän kannatti maltillisesti Karjalan palauttamista Suomelle ja sanoi muun muassa Nikita Hruštšoville, että ainoa tilanne, jolloin hän voisi ottaa ryypyn, on Karijalan palautuksen uuhlistaminen.

Voinemme hyvin yhtyä hänen ajatuksiinsa, jotka Johannes kirjoitti vuonna 1995, sanoen mm. "Karjala on niin arvokas maakunta Suomen, Venäjä, Euroopan ja koko maailman kannalta, että sen kohtalo tulevaisuudessa ei voi olla sen täydellisen rappiotilan jatkuminen, joka siellä nyt vallitsee".

Me voimme, maltillista linjaa jatkaen, edelleen edistää tämän asian tilan muuttumista, pitämällä aihetta esillä keskuudessamme, sukuseurassamme, nuorisoseurassa sekä välittämällä viestiä myös jälkipolvillemme.

Sukuseuramme puolesta lausun erityiset kiitokset edesmenneelle Kunniapuheenjohtajallemme, siitä keskeisestä työstä, jonka hän suoritti seuramme perustamisessa ja sen toiminnan alkutaipaleella.

Taustalla oleva Sukuseuran ja Nuorisoseuran yhteishanke Johanneksen muistolaatta paljastettiin kymmenen vuotta sitten 18. kesäkuuta, jolloin tuli kuluneeksi 60 vuotta siitä kun Johannes lähti viimeisenä Yläsommeesta.

Omina henkilökohtaisina muistoina on mieleeni jäänyt erityisesti istuminen eräällä kotiseutumatkalla kolmestaan Johanneksen ja isäni kanssa, tuolla vieläkin pystyssä olevan, Paakkasen vanhan saunan lauteilla ja kuunnellen siellä heidän muisteiloitaan kylän elämästä ennen sotaa.

Toinen muisto liittyy Johanneksen maanviljelykseen Vironperällä. Hänellä oli jonkun verran peltoa myös naapurisammme Röylän kylässä ja syksyllä kauran puinnin jälkeen hän oli ajamassa viljakuo-

rmaa kotitilamme ohitse Virkkalaan, kur hänen Belaruksensa hajosi kohdallamme Johanneksen Belarus lienee ollut silloiser bilateraalisen kaupan hedelmiä, eikä niillä ainakan Lohjalla, oikein kukaan itseään kunnioittanut maanviljelijä kehdannut ajaa Tätä Johannes kommentoi, ehkä pieni pilke silmäkulmassaan, sanoen: "Ystävyys on kallis asia ja sitä pitää vaalia".

Todettuamme ettei sille Belarukselle itse mahdettu mitään, hän soitti autonkuljettajalleen, joka nouti hänet kuraisissa haalareissaan Helsinkiin, muistaaksen eduskuntaan. Seuraavana päivänä Konelar miehet sitten hoitivat Belaruksen kuntoon ja matka jatkuu.

Musiikki oli lähellä Johanneksen sydäntä ja varmaankin hän arvostaisi näitä puheita enemmän laulua.

Joten Pekka ja Antti esilaulajina: Karjalaisten laulu, ensimmäinen säkeistö.

Paakkasen Sanomien toimitus nro 36

Toimittajat:

Raija Joutseno
raija.joutseno@gmail.com

Minna Etelämäki
minete@dnainternet.net

KIRJAPAINOX KY
 VEIKKO HALLIKAINEN 2015